



XXXVIII
Zgromadzenie Ogólne
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

24-25 czerwca 2024 r.
Warszawa



STANOWISKO
XXXVIII ZGROMADZENIA OGÓLNEGO
ZWIĄZKU GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia 24 czerwca 2024 r.

w sprawie

wprowadzenia w 2024 roku jednorazowych rekompensat finansowych dla JST w związku z ubytkami spowodowanymi reformą podatkową, tzw. Polskim Ładem oraz zwiększeniem kwoty przychodów uprawniającej do rozliczania się w formie ryczałtu.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z zadowoleniem przyjął informację o pracach nad nowym systemem kształtowania dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz planem jego wprowadzenia od 1 stycznia 2025 roku. Wypełnia to nasz postulat wyrażany od kilku lat w zakresie reformy finansów publicznych. Obecny system finansowania JST, w tym przede wszystkim zadań oświatowych, opieki społecznej, czy realizacji zadań zleconych z ramienia administracji rządowej dawno się zdewaluował.

Zwracamy uwagę na konieczność reakcji rządu na sytuację finansową, w szczególności gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w bieżącym 2024 roku. W latach 2021-2023 samorządy otrzymywały na koniec roku jednorazowe transfery pieniężne z budżetu państwa, które łagodziły skutki przeprowadzonej reformy podatkowej. Na 2024 rok nie przewidziano tego rodzaju interwencji, choć samorządy także i w tym roku odczuwają negatywne konsekwencje tzw. Polskiego Ładu i rozliczeń w formie ryczałtu, w którym to JST nie partycypują. Faktem jest zwiększenie się strony dochodowej we wpływach PIT w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego, ale jednocześnie radykalnie wzrosły wydatki bieżące związane z inflacją, wzrostem cen energii oraz ze znacznym podwyższeniem wynagrodzenia minimalnego.

Aktualnie wiele gmin wiejskich i miejsko-wiejskich boryka się z problemem zbilansowania dochodów i wydatków bieżących. Deficyt budżetowy nie pozwala na planowanie realizacji inwestycji rozwojowych tych samorządów.

Rozumiemy napiętą sytuację budżetu państwa oraz konieczność realizacji wielu postulatów wyborczych, jak również zwiększenia wydatków na cele obronne i zbrojeniowe. Jednakże brak wsparcia w 2024 roku co najmniej dla gmin z obszarami wiejskimi, miast i powiatów będzie oznaczał skrajnie trudną sytuację finansową dla samorządów. Składać się na to będzie m.in. brak możliwości zabezpieczenia wkładów własnych dla inwestycji dofinansowanych funduszami UE, zubożenie i odpływ pracowników administracji samorządowej oraz zaciąganie kosztownych zobowiązań finansowych. Kłopoty finansowe JST przełożą się także na skrajnie negatywny wymiar polityczny. Już słyszymy zarzuty ujmowane w uproszczonym i populistycznym hasle: „za poprzedniego rządu pieniądze dla samorządów były”.

Szacujemy, iż kwota dodatkowego wsparcia dla JST, która pozwoliłaby skutecznie „domknąć” tegoroczne budżety to 15-20 mld zł. Powyższa kwota to głównie efekt przejścia przedsiębiorców na rozliczanie się w formie podatku zryczałtowanego, w którym JST nie mają udziału, a który wzrósł z 8 mld zł w 2019 roku do kwoty 31 mld zł, będących dochodami budżetu państwa w 2023 roku. W 2024 roku będzie to zapewne już kwota bliska 40 mld zł.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej proponuje, aby wsparcie dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w 2024 roku, pozwalające na „spięcie” budżetów w formie dodatkowej subwencji, wyniosło minimum 2 mln zł.

Przewodnicząca
XXXVIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
Anna Grygierek

Warszawa, dnia 24 czerwca 2024 r.